

DIREKTIV FÖR GOD VETENSKAPLIG PRAXIS I STUDIER OCH FORSKNING VID ARCADA

Innehållsförteckning

1. God vetenskaplig praxis vid Arcada	3
2. Centrala utgångspunkter för god vetenskaplig praxis	3
3. Avvikelse från god vetenskaplig praxis	4
3.1 Oredlighet	4
3.2 Försummelse	5
3.3 Övriga ansvarslösa förfaranden.....	5
3.4 Plagiatkontroll.....	6
4. Handläggning av misstankar om avvikelse från god vetenskaplig praxis	6
4.1 Förfarande för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i studier och icke-vetenskapliga lärdomsprov	6
4.2 Förfarande för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i forskning.....	8

1. God vetenskaplig praxis vid Arcada

Som student vid Yrkeshögskolan Arcada (Arcada) är du en del av det finländska vetenskapssamfundet och bör i din verksamhet följa de etiska riktlinjer som gäller för akademiska studier och arbeten.

Alla dina prestationer, såsom tentamina, lärdomsprovet, vetenskapliga artiklar och andra skriftliga rapporter som du producerar ska följa god vetenskaplig praxis. Arcada har förbundit sig att följa de anvisningar om [God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland](#) (GVP-anvisningar) som Forskningsetiska delegationen i Finland (TENK) utfärdat år 2012.

2. Centrala utgångspunkter för god vetenskaplig praxis

Centrala utgångspunkter för god vetenskaplig praxis ur ett forsknings- och studieetiskt perspektiv är:

1. I forskningen och i studierna iakttas de förfaringssätt som forskningssamfundet erkänt, dvs. hederlighet, allmän omsorgsfullhet och noggrannhet i forskningen och i studierna, i dokumenteringen och i presentationen av resultaten samt i bedömningen av undersökningar och undersökningsresultat.
2. I forskningen och i studierna tillämpas dataanskaffnings-, undersöknings- och bedömningsmetoder som är förenliga med kriterierna för vetenskaplig forskning och etiskt hållbara. Vid publiceringen av resultaten tillämpas den öppenhet och den ansvarsfulla kommunikation som karakteriserar vetenskaplig verksamhet.
3. Forskarna och studenterna tar i sin egen forskning eller i sitt lärdomsprov och när resultaten av dem publiceras hänsyn till andra forskares och studenters arbete och resultat och hänvisar till deras publikationer på ett korrekt sätt så att deras arbete respekteras och deras resultat tillmäts det värde och den betydelse som tillkommer dem.
4. Forskningen eller lärdomsprovet planeras, genomförs och rapporteras och insamlade data lagras på det sätt som kraven på vetenskapliga fakta förutsätter.
5. Forskningstillstånd har anskaffats och den etiska förhandsbedömning som förutsätts inom vissa områden har utförts.
6. Innan forskningen eller lärdomsprovet som en del av ett forskningsprojekt inleds uppgörs inom forskningsprojektet eller forskningsgruppen ett avtal om samtliga parter – såväl arbetsgivarens som den ansvarige forskarens och forskningsgruppens medlemmars – rättigheter, upphovsrättsliga principer, ansvar och skyldigheter samt om förvaringen och rätten att använda material på ett sätt som alla parter godkänner.

7. Möjliga finansieringskällor och övrig bundenhet av betydelse för forskningens eller lärdomsprovets genomförande meddelas de berörda och dem som deltar i forskningen och rapporteras när resultaten publiceras.
8. Forskarna och studenterna avhåller sig från all bedömning och allt beslutsfattande i fråga om vetenskap, forskning eller lärdomsprov om det finns skäl att misstänka jäv.
9. Vid Arcada tillämpas god personal- och ekonomiförvaltning och datasekretessfrågor beaktas.

3. Avvikelser från god vetenskaplig praxis

Med avvikelser från god vetenskaplig praxis avses oetisk och ohederlig verksamhet som skadar den vetenskapliga forskningen och i värsta fall gör dess resultat värdelösa. Avvikelser från god vetenskaplig praxis är antingen avsiktliga handlingar eller beror på slarv.

Att ingående och entydigt definiera dylika förseelser är svårt, men med hjälp av exempel kan man illustrera hurudan verksamhet som är etiskt ansvarslös.

Avvikelser från god vetenskaplig praxis indelas i oredlighet i vetenskaplig verksamhet och försummelse av god forskningspraxis. Oredlighet och försummelse kan förekomma både när själva forskningen eller den skriftliga prestationen planeras och utförs och när resultaten och slutsatserna läggs fram.

Förutom oredlighet och försummelse kan det förekomma andra förfaranden som är oförenliga med god forskningsetik.

3.1 Oredlighet

Med oredlighet avses vilseledande av läraren, Arcada och hela vetenskapssamfundet. Det kan vara att presentera falsk information eller falska resultat eller att presentera andra forskares eller studenters arbete som sitt eget. Oredlighet kan indelas i fyra underkategorier:

- **Fabricering** är att presentera påhittade observationer. Påhittade observationer har inte gjorts på det sätt eller enligt den metod som beskrivs i rapporten eller det skriftliga arbetet.
- **Förfalskning** är att avsiktligt bearbeta eller presentera originalobservationer så att det resultat som grundar sig på dem förvrängs. Med förfalskning av resultat avses manipulering eller urval av forskningsresultat eller utelämnande av resultat eller fakta som är väsentliga för slutsatserna.
- **Plagiering** är att i sitt eget namn lägga fram en forskningsplan, ett manuskript, en artikel eller någon annan text eller ett avsnitt ur en text som någon annan skrivit.

- **Stöld** är att olovligt använda en annan persons forskningsidé, forskningsplan eller forskningsresultat i eget namn. Med stöld avses även olovligt användande av annans litterära eller konstnärliga verk som är upphovsrättsligt skyddat, exempelvis kopiering av bilder och annat material från Internet utan tillstånd av upphovsmannen eller utan att uppge källan i situationer då tillstånd inte behövs.

Också fusk vid tentamen, t.ex. genom att använda icke-tillåtna hjälpmedel eller samarbeta med medstudenter utan tillstånd utgör oredlighet i vetenskaplig verksamhet.

3.2 Försummelse

Försummelse tar sig uttryck i grov underlåtenhet och vårdslöshet i olika faser av arbetet. Följande är exempel på försummelse:

- att förringa andra forskares eller studenters roll i en publikation eller annat skriftligt arbete, exempelvis genom att underlåta att nämna dem, samt att hänvisa till tidigare forskningsresultat på ett bristfälligt eller osakligt sätt
- att rapportera om forskningsresultat eller tillämpade metoder på ett vårdslöst och därmed missvisande sätt
- att registrera och förvara resultat och forskningsmaterial på ett bristfälligt sätt
- att publicera samma resultat flera gånger som skenbart nya (självplagiering)
- att på annat sätt vilseleda läraren, Arcada eller vetenskapssamfundet i fråga om sitt forskningsarbete

Som försummelse anses också att underlåta att lämna in forskningsplan eller plan för lärdomsprov för etikprövning när arbetet berör människor som informanter eller forskningsobjekt och ämnet eller forskningsmetoderna är sådana att etikprövning förutsätts.

3.3. Övriga ansvarslösa förfaranden

Även andra ansvarslösa förfaranden kan förekomma i samband med forskningsarbetet och studierna, exempelvis:

- att lägga till personer som inte är delaktiga i forskningen eller det skriftliga arbetet som upphovsmän
- att överdriva sina egna vetenskapliga meriter
- att lägga till överflödiga forskningsreferenser i en källförteckning för att få den att framstå som mer omfattande
- att fördröja en annan forskares eller students arbete
- att göra en falsk angivelse om avvikelse från god vetenskaplig praxis

- att försvåra andra forskares eller studenters arbete på ett osakligt sätt
- att vilseleda allmänheten genom att i offentligheten lägga fram missvisande eller förvrängda uppgifter om sin forskning och sina skriftliga arbeten, deras resultat, resultatens vetenskapliga betydelse eller deras tillämplighet

I värsta fall kan dylika förfaranden uppfylla ovannämnda kriterier på avvikelse från god vetenskaplig praxis.

3.4. Plagiatkontroll

För att förebygga felaktig och slarvig hänvisningsteknik och för att identifiera fusk granskas färdiga lärdomsprov med plagiatkontrollsystemet Urkund. Systemet kontrollerar texten mot tre centrala källområden: internet, förlagsmaterial och tidigare inskickat studentmaterial. Andra skriftliga arbeten under utbildningens gång kan också granskas via Urkund, om läraren så önskar.

4. Handläggning av misstankar om avvikelse från god vetenskaplig praxis

Det ligger i samhällets, vetenskapssamfundets, forskarnas och studenternas intresse att misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis utreds.

Vid Arcada finns två olika förfaranden för handläggning av misstankar om avvikelse från god vetenskaplig praxis:

- förfarandet för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i studier och icke-vetenskapliga lärdomsprov
- förfarandet för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i forskning

4.1 Förfarande för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i studier och icke-vetenskapliga lärdomsprov

Processen för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i studier och icke-vetenskapliga lärdomsprov (Arcadas interna process) tillämpas på studier och lärdomsprov som leder till yrkeshögskoleexamen samt studier och icke-vetenskapliga lärdomsprov som leder till högre yrkeshögskoleexamen. Ett lärdomsprov som leder till högre yrkeshögskoleexamen kan betraktas som vetenskapligt, om det ingår i ett större forskningsprojekt och/eller en vetenskaplig artikel publiceras på grundval av det, och misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis behandlas då i enlighet med förfarandet för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i forskning.

När det finns misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis i samband med studier eller ett icke-vetenskapligt lärdomsprov, behandlas ärendet enligt följande:

1. Anmälan

När misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis väcks i samband med ett icke-vetenskapligt lärdomsprov, kontaktar handledaren studenten och ber hen om en förklaring gällande misstanken. Om studentens svar inte undanröjer tvivel, anmäler handledaren misstanken samt grunderna för den skriftligen till akademichefen.

När misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis väcks under eller efter en tentamen meddelar tentatorn studenten om misstanken. Ifall misstanken väcks under pågående tentamen, får studenten slutföra tentamen. Tentatorn, om hen inte själv är examinator, informerar examinatorn om misstanken och de anmäler misstanken samt grunderna för den skriftligen till akademichefen.

När misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis väcks i samband med annat skriftligt arbete anmäler examinatorn misstanken samt grunderna för den skriftligen till akademichefen.

Misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis kan inte framföras anonymt.

2. Utredning

Akademichefen fattar beslut om att inreda utredning. Beslutet om att inleda utredning och skälen till det ska utan dröjsmål tillkännages den student som misstänks för avvikelse samt den som framfört misstanken.

Akademichefen samlar det för utredningen nödvändiga bakgrundsmaterialet samt hör såväl studenten som den som framfört misstanken. Akademichefen kan i samband med utredningen höra sakkunniga inom Arcada, exempelvis sakkunniga inom juridik och forskningsetik.

Akademichefen utarbetar en rapport om utredningen. Rapporten bör innehålla en beskrivning av på vilka grunder misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis har väckts, en bedömning av om misstanken är grundad, om den gäller oredlighet eller försummelse samt en bedömning av hur allvarlig avvikelsen är, om det rör sig om upprepat beteende samt förslag till fortsatta åtgärder.

3. Beslut

Om misstanken om avvikelse från god vetenskaplig praxis på grundval av utredningen visar sig vara ogrundad vidtas inga ytterligare åtgärder.

Om utredningen visar att studenten avvikit från god vetenskaplig praxis föreslår akademichefen att rektor ger studenten en skriftlig varning och underkänner prestationen. Vid lärdomsprov fattar rektor också beslut om huruvida studenten ska korrigera delar av lärdomsprovet eller skriva ett nytt lärdomsprov.

Om avvikelsen från god vetenskaplig praxis är grov, kan rektor föreslå att Arcadas styrelse fattar beslut om avstängning av studenten från studier för viss tid, högst ett år.

Som grov avvikelse från god vetenskaplig praxis ses exempelvis att medvetet plagiera ett lärdomsprov till stora delar eller som helhet, att fabricera, stjäla eller förfälska text i lärdomsprov, att ge vilseledande information om forskningstillstånd och utlåtagande om etikprövning eller att upprepade gånger göra sig skyldig till avvikelse från god vetenskaplig praxis.

Beslutet delges alltid studenten samt den som anmält misstanken.

4.2 Förfarande för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i forskning

Processen för handläggning av misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis i forskning i enlighet med GVP-anvisningarna (GVP-processen) tillämpas på forsknings- och publikationsverksamhet samt på annan skriftlig verksamhet med omedelbar anknytning till vetenskapligt arbete oberoende av publikationsform, såsom läroböcker, finansierings- och projektansökningar, posterpresentationer, bedömning av vetenskapliga lärdomsprov och så kallade referee-utlåtanden. GVP-processen tillämpas också på vetenskapliga lärdomsprov, d.v.s. lärdomsprov som leder till högre yrkeshögskoleexamen om de ingår i ett större forskningsprojekt och/eller en vetenskaplig artikel publiceras på grundval av dem.

Rektor ansvarar för beslutsfattandet under hela GVP-processen och ansvaret kan inte överföras till någon annan.

TENK bör informeras om misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis i forskning samt om de beslut som fattas i GVP-processens olika faser. Processen är följande:

1. Skriftlig anmälan

Misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis ska meddelas Arcadas rektor genom skriftlig anmälan. Anmälan ska innehålla en specificering av vilket slag av avvikelse från god vetenskaplig praxis det är fråga om och misstanken ska motiveras. Anmälan kan göras med TENKs [Anmälningformulär för misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis](#). Anmälan kan inte göras anonymt.

Rektor kan också ta en sådan misstanke till behandling som hen underrättats om på annat sätt. Även TENK kan föreslå att en misstanke som den fått kännedom om utreds i Arcada.

2. Förundersökning

Rektor beslutar om förundersökning ska inledas.

Man kan avstå från att göra en förundersökning om den misstanke om avvikelse som rapporterats om inte hör till GVP-anvisningarnas tillämpningsområde utan det rör sig om ett problem av annat slag, det utan ytterligare åtgärder står klart att anmälan är grundlös eller det finns andra motiverade skäl, såsom att en förundersökning inletts i en annan forskningsorganisation. Om en förundersökning inte inleds, ska ett motiverat beslut

delges den som framfört misstanken, den som misstänkts samt TENK. Om en part är missnöjd med beslutet kan denne be om ett utlåtande av TENK inom sex månader efter att beslutet kommit till partens kännedom.

Om ett beslut om att inleda förundersökning fattas ska den som framfört misstanken, den som misstanken väckts mot samt TENK omedelbart underrättas om beslutet och grunderna för detta.

Syftet med förundersökningen är att preliminärt utreda om det finns grund för de misstankar som framförts i anmälan och att granska de argument som framförts som stöd för misstankarna. I samband med förundersökningen hörs den som gjort anmälan, den som misstänks och vid behov experter och övriga personer. Förundersökningen skall utföras inom tre månader efter att anmälan mottagits, såvida det inte finns särskilda skäl för förlängd tidsfrist.

Om det utgående från förundersökningen visar sig att misstanken är obefogad, fattar rektorn beslut om att behandlingen av ärendet avslutas. Beslutet skall delges den som misstänkts, den som framfört misstanken samt TENK. Beslutet kan också publiceras på den misstänkta önskan och vid övrigt behov. I beslutet bör nämnas att om en av parterna är missnöjd med beslutet kan denna be om ett utlåtande av TENK inom sex månader efter att beslutet kommit till partens kännedom.

Om man konstaterar att anklagelserna om avvikelse från god vetenskaplig praxis framförts utan grund beslutar rektorn om eventuella följder.

3. Egentlig utredning

Om det efter förundersökningen fortfarande finns skäl att misstänka försummelse av god forskningspraxis eller oredlighet i vetenskaplig verksamhet skall rektorn inleda en egentlig utredning. Den är dock onödig om redan förundersökningen visat att avvikelse från god vetenskaplig praxis ägt rum och den som misstänkts nöjer sig med förundersökningen eller det annars inte finns speciella skäl för en utredning. Det finns dock skäl för en utredning om det i samband med förundersökningen uppstått misstankar om oredlighet av ett mer omfattande slag än det som nämns i anmälan.

Rektorn bildar en utredningsgrupp för den egentliga utredningen och ber in olika experter som medlemmar, varav en utses att leda gruppen. Utredningsgruppen skall ha sakkunskap inom det aktuella vetenskapsområdet och juridisk och annan nödvändig sakkunskap. I gruppen bör ingå minst två personer som inte ingår i Arcadas organisation. När utredningsgruppen tillsätts och i dess verksamhet skall de allmänna jävsgrunderna enligt förvaltningslagen iakttas.

Parterna i ärendet samt TENK bör informeras om att utredningen inletts.

Utredningen skall utföras så snabbt som möjligt och dess olika faser, såsom hörandet av parterna, bör dokumenteras noggrant. Om utredningsgruppen inte har slutfört

utredningen inom sex månader efter att ha mottagit uppdraget, skall den avge rapport om detta till rektorn, som beslutar om behövlig tilläggsfrist.

Utredningsgruppen skall avge en slutrapport om sitt arbete. Rapporten skall omfatta en redogörelse för händelseförloppet innan tillsättandet av utredningsgruppen, såsom en beskrivning av den forskning eller den verksamhet som misstanken gäller samt grunderna för misstanken, en redogörelse för utredningsgruppens verksamhet och hörandet av parterna, utredningsgruppens motiverade bedömning av om den verksamhet som är föremål för misstanke för varje specificerad punkt som nämns i den skriftliga anmälan uppfyller kriterierna för oredlighet eller försummelse av god forskningspraxis samt, om en förseelse observerats, en motiverad bedömning av vilket slag av avvikelse från god vetenskaplig praxis det rör sig om, hur allvarlig den är och i vilken utsträckning den har upprepats, vid behov en förteckning över det forskningsmaterial, de forskningsresultat och de publikationer där det enligt utredningsgruppen ingår oredlighet eller försummelse av god forskningspraxis samt ett förslag om att publicera slutrapportens slutsatser samt eventuella förslag till hur följderna av avvikelsen kan elimineras.

Rektorn ber den misstänkta och den som framfört misstanken om bemötanden av slutrapporten.

4. Beslut

Rektorn fattar beslut om huruvida avvikelse från god vetenskaplig praxis ägt rum. Beslutet skall delges den som misstänkts, den som framfört misstanken samt TENK. I beslutet bör nämnas att om en av parterna är missnöjd med beslutet kan denna be om ett utlåtande av TENK inom sex månader efter att beslutet kommit till partens kännedom.

Om det i utredningen konstateras att det är frågan om oredlighet i vetenskaplig verksamhet, skall man sträva efter att publicera slutsatserna i utredningsrapporten på ett sätt som utredningsgruppen finner lämpligt och i mån av möjlighet åtminstone i den publikationskanal genom vilken resultaten av den oredliga forskningen eller en produkt som tagits fram på oredligt sätt redan har kommit ut i offentligheten.

Utöver detta kan en avvikelse från god vetenskaplig praxis som konstaterats leda till andra påföljder som rektorn är berättigad eller skyldig till att verkställa, t.ex. med stöd i förvaltnings-, straff- eller arbetsrättsliga lagstiftningen eller på avtalsrättsliga grunder. Ifall avvikelse från god vetenskaplig praxis ägt rum bör den påföljd av avvikelsen som föreläggs stå i rättvis proportion till hur allvarlig avvikelsen är.

Om slutresultatet av utredningen är att den misstänkta inte har gjort sig skyldig till avvikelse från god vetenskaplig praxis skall ett beslut där detta framgår sändas till den misstänkta och den som framfört misstanken. Dessutom skall man sträva efter att publicera slutresultatet av utredningen i en lämplig publikationskanal om den misstänkta så önskar eller det finns andra skäl för det.

Om den misstänkta arbetar i en annan forskningsorganisation än den där misstanken behandlats eller utför forskning med extern finansiering skall slutrapporten om utredningen även skickas till denna arbetsgivare eller forskningsfinansiär.

Om den som misstänks eller den som framfört misstanken är missnöjd med rektorns beslut, de förfaringssätt som tillämpats i förundersökningen eller utredningen eller med slutledningarna av slutrapporten kan denna begära ett utlåtande i ärendet av TENK. Begäran skall motiveras och man bör precisera vilka frågor man begär ett utlåtande om. Om utredningsprocessen fortfarande pågår kan man inte begära ett utlåtande om åtgärder eller beslut gällande mellanfaserna. Utlåtandet skall begäras inom sex månader efter att beslutet delgetts.

Detta direktiv har fastställts av Yrkehögskolan Arcadas rektor 8.2.2022.